

УДК 347.6

Марія Бондарева,*канд. юрид. наук,
доцент кафедри нотаріального та виконавчого процесу і адвокатури
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

ПРО ПОТЕНЦІЙНІ ПРАВА СПАДКОЄМЦЯ НА СПАДЩИНУ

Стаття присвячена дослідженню сутності потенційних прав спадкоємців на спадщину, а також зв'язаності осіб, наділених потенційними правами на спадщину, із самим об'єктом спадкового наступництва – спадщиною. Аналізується поняття «лежача спадщина» як категорії, що забезпечує усунення проблеми відсутності власника на період до прийняття спадщини спадкоємцем. Досліджується характер прав на спадщину в указаний період.

Ключові слова: право на спадщину, «лежача» спадщина, спадкове правонаступництво.

Постановка проблеми. Спадкове правовідношення виникає внаслідок відкриття спадщини, що означає виникнення спадкодавця із суб'єктів права й необхідність визначення юридичної долі тих правовідносин, у яких він перебував, з метою повної заміни суб'єкта як у праві власності, так і в інших правах та обов'язках, що входять до складу спадщини.

Наявність певного юридичного зв'язку між суб'єктами, що вступають у правовідношення правонаступництва, неодноразово відмічалася в спеціальній літературі [1, с. 683; 2]. У доктрині сформовано підхід, згідно з яким «зі смертю суб'єкта фактично припиняються ті відносини, які пов'язували його з іншими особами з приводу майна, так само і відносини його до майна. Проте юридичні відносини їх не припиняються: вони продовжують існувати, з тією лише різницею, що на місці суб'єкта, що вибув, стає його правонаступник» [3, с. 554]. Зв'язок між суб'єктами, що беруть участь у правонаступництві, породжується, як випливає з наведеного, самим правонаступництвом, у межах якого відбувається «перехід» прав.

Оскільки метою виникнення правовідношення є «набуття можливостей споживання соціального блага» [4, с. 205], можна зробити висновок, що правовідношення є правовою формою зв'язаності як суб'єктів між собою, так і кожного з них із соціальним благом. Схожий прийом законодавчої техніки застосовується в статтях 44, 47, 74 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), в яких ідеться про встановлення нотаріусом опіки над майном безвісно відсутньої особи або особи, місце перебування якої невідоме. *Зв'язаність* правовідношенням, яке виникає під час відкриття спадщини, відмічається деякими вченими й між спадкоємцями та особами, що можуть увійти у причетність до спадщини [5, с. 58]. Зв'язаність суб'єктів спадкових правовідносин відзначається в юридичній літературі й під час дослідження вторинних прав, які розуміються як суб'єктивні цивільні права, яким протистоїть зв'язаність іншого суб'єкта, а не, як прийнято вважати, його обов'язок [6, с. 776].

Метою статті є аналіз питання про наявність і характер специфічного нерозривного зв'язку, що виникає разом зі спадковим правовідношенням між суб'єктами права, а також суб'єктом права і об'єктом його прав у період до прийняття спадщини спадкоємцями.

Виклад основного матеріалу. У цивілістичній літературі, як правило, вказується на встановлення такого нерозривного зв'язку між суб'єктом права й об'єктом його прав як про концептуальне пояснення необхідності самого інституту спадкування [7, с. 54]. «Зв'язаність» у цьому контексті є аналогом *обмеження певного*, остаточно невизначеного до моменту закінчення строку на прийняття спадщини *кола осіб потенційними правами на спадщину*. Іншими словами, смерть спадкодавця, як і оголошення його в судовому порядку померлим, породжує стан правової зв'язаності для всіх суб'єктів, які хоча не мають до певного моменту статусу спадкоємця, проте «зобов'язані утримуватися від дій, які б заважали закликанню до спадкування потенційних спадкоємців, від дій, які б посягали на «лежачу» спадщину» [7, с. 18].

У юридичній літературі висловлюється думка, що «спадщина охороняється <...> як майно майбутнього суб'єкта, тобто спадкоємця», оскільки «для того, щоб цей майновий комплекс користувався захистом, вимагається тільки, щоб на майно взагалі існував претендент, а взагалі не вимагається, щоб він у цей момент був у наявності» [8, с. 450–451]. Убачається, що такий підхід є виправданим щодо охорони прав потенційного їх суб'єкта. Ужиття заходів щодо охорони спадкового майна, встановлення опіки над майном, укладення договору управління майном здійснюється в інтересах певних, можливо, на цьому етапі не визначених осіб, але в їхніх інтересах. Так, згідно зі статтею 1283 ЦК України, охорона спадкового майна здійснюється в інтересах спадкоємців, відказоодержувачів і кредиторів спадкодавця з метою його збереження до прийняття спадщини спадкоємцями. Якщо спадкоємці відсутні чи коло їх не визначено, заходи щодо охорони спадкового майна вживаються за ініціативою

нотаріуса. У разі відсутності спадкоємців або виконавця заповіту нотаріус, якщо у складі спадщини є майно, що потребує утримання чи догляду, укладає договір про управління спадщиною з іншою особою, про що зазначається в статті 1285 ЦК України.

Що ж стосується захисту прав як системи заходів реагування на випадки їх порушення, то, очевидно, він (захист) потребує певного ступеня ідентифікації суб'єкта, право якого порушене.

В основі зв'язаності спадкоємців потенційними правами на спадщину знаходиться, як видається, виникнення *належності спадщини спадкоємцю як результат юридично формалізованої процедури переходу її від спадкодавця до спадкоємця*. Сам перехід прав та обов'язків реалізується у формі юридичних дій, спрямованих на формалізацію волевиявлення суб'єкта на вступ у вже наявні правовідносини, у формі яких, у свою чергу, такі права та обов'язки отримують носія. Так, реалізація права спадкування відбувається у визначеній законом формі – шляхом подання нотаріусу заяви про прийняття спадщини. Права та обов'язки, що їх набуває спадкоємець у результаті прийняття спадщини, тільки й можуть бути підтверджені актом прийняття, вчиненим у визначеній законом процесуальній формі – заяві про прийняття спадщини із засвідченою справжністю підпису на ній. Навпаки, подання нотаріусу заяви про відкликання заяви про прийняття спадщини означає зникнення такого права у спадкоємця. Указане свідчить про невизначеність, потенційність належності такого права спадкоємцеві до закінчення строку на прийняття спадщини, а якщо йдеться про майно, права на яке потребують обов'язкової державної реєстрації, – до реєстрації такого права в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно.

Для з'ясування сутності потенційних прав на спадщину необхідно розглянути категорію «перехід суб'єктивного права та правового обов'язку», яке в доктрині пропонується визначати як спеціальне юридичне поняття [9, с. 312]; як досягнення згоди щодо самого факту передачі чи переходу права [10, с. 93–94].

Щодо самого терміна «перехід» права, то він широко застосовується в цивільному законодавстві. Наприклад, у частині 5 статті 147 ЦК України йдеться про те, що частка в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю *переходить* до спадкоємця, якщо статутом товариства не передбачено, що такий перехід допускається лише за згодою інших учасників товариства. А в частині 1 статті 182 ЦК України врегульовується положення про обов'язковість державної реєстрації виникнення, *переходу* і припинення права власності й інших речових прав. Поняття спадкування теж розкривається в статті 1216 ЦК України як *перехід* прав та обов'язків; про «*перехід* права на прийняття спадщини» йдеться в статті 1276 ЦК України. У заданому контексті можна згадати й перехід до спадкоємців прав на оспоровання правочинів, на завершення процесу приватизації, а також перехід прав у порядку процесуального правонаступництва.

Варто погодитися з тим, що «перехід» має на меті конкретизацію особи, яка обійме місце тієї зі сторін цивільного правонаступництва, яка вибула [11, с. 11]. Перехід права, зрозуміло, не означає фактичного переходу як перехід речі, не вимагає вчинення дій, із цим пов'язаних. У цьому випадку важливим видається врахування особливостей функціонування спадкового правовідношення на етапі до прийняття спадщини спадкоємцями, оскільки спадкоємець, приймаючи спадщину, опиняється в «новому» для себе, проте вже наявному правовідношенні, об'єкт якого був визначений у момент відкриття спадщини конкретними суб'єктивними правами та обов'язками спадкодавця, а формування меж їх у цей самий момент було завершено. «Права та обов'язки як складники спадщини існують до «переходу», в «переході» зберігаються, будучи іноді модифікованими, після завершення такого «переходу». Іншими словами, вибуття особи-правопопередника з правовідношення не створює яких-небудь інших прав та обов'язків для особи- правонаступника, так як вони існують і не припиняють свою дію щодо їх об'єктів. Права та обов'язки існують настільки довго, наскільки вони діють. У вказаних обставинах лише визначається особа, яка посіде місце суб'єкта в наявній правовій формі. У цьому випадку правонаступник вступає у правовідношення, «застає» його правову конструкцію на певному етапі розвитку в готовому вигляді, пропускаючи фази їх виникнення й визначення сутності та меж» [12, с. 55].

Визначення моменту набуття (придбання) спадщини й, відповідно, виникнення прав на спадщину у спадкоємців залежить від способу тлумачення категорії «наступництво» та визнання за спадщиною здатності до переходу в порядку спадкування (спадкового наступництва). правонаступництво розглядається нами як вияв внутрішньої динаміки правовідношення. Відповідно, трансформація права на спадщину в право власності спадкоємця відбувається в межах спадкового правовідношення. Оскільки перехід прав та обов'язків спадкодавця (спадщини) здійснюється в межах правовідношення, яке ми визначили як спадкове, то етапність трансформації цього правовідношення спостерігається доволі чітко, забезпечується поведінкою управомочених осіб – спадкоємців, завершується з остаточним переходом прав та обов'язків померлого до правонаступників (у контексті дослідження – з оформленням спадкових прав спадкоємців, до яких прив'язується, наприклад, перехід до них у повному обсязі права власності на нерухоме майно й оформлення прав на нього в установленому законом порядку).

Видається, що питання характеру прав на спадщину в період до її прийняття спадкоємцями в силу його теоретичного й передусім практичного значення потребує конкретного вирішення.

Усунення проблеми відсутності власника в період від відкриття спадщини й до прийняття її спадкоємцем у доктрині традиційно здійснюється через категорію «лежачої» спадщини.

Майно, власник якого помер, отримало назву «лежачої» спадщини (*hereditas iacet*) ще в римському праві. «Речі, які входять до її складу, в цей період вважаються нічними (*res nullius*), проте з метою захисту майбутнього спадкоємця вони знаходяться на особливому становищі, внаслідок чого в їхніх інтересах не застосовується принцип, за яким *res nullius* відкриті для захоплення будь-ким бажаним» [13, с. 285], і, «приписуючи зворотну силу прийняттю спадщини спадкоємцем, починаючи з моменту смерті *de cuius*, іноді вбачали в «лежачій» спадщині мовби продовження особистості померлого до моменту прийняття спадщини» [13, с. 286]. Хоча це був і не єдиний варіант кваліфікації правового становища «лежачої» спадщини в римському праві. У різних джерелах зустрічаються посилання на безгосподарність «лежачої» спадщини; на спадщину як представника спадкодавця, щось на кшталт юридичної особи; «лежача» спадщина належить майбутнім спадкоємцям, адже прийнята спадкоємцем спадщина відноситься зі зворотною силою на день відкриття спадщини [14, с. 922].

У юридичній літературі такий стан спадкової маси є предметом тривалих дискусій. «Лежача» спадщина вченими розуміється як сукупність безсуб'єктних прав та обов'язків, об'єкт права, сукупність окремих об'єктів, навіть пропонувалося прирівнювати її до юридичних осіб. Обґрунтовувалася така фікція єдиною можливістю в зазначений спосіб пояснити цілісність спадщини – майна після смерті спадкодавця [13, с. 86]. Прибічником цього підходу є Ф.Г. Шершеневич, який описує «лежачу» спадщину як суб'єкт права, тобто юридичну особу [1, с. 474]. Аналогічної позиції дотримується й Н.С. Суворов [15, с. 263–266]. Привертає увагу той момент, що застосування фікції юридичної особи до «лежачої» спадщини має місце в законодавстві, наприклад, ФРН, у якій, згідно з Німецьким цивільним уложенням, уживається термінологічне формулювання «зобов'язання спадщини» [16, с. 494].

Найбільш радикально видається позиція А. Думашевського, який ще в 1868 році писав, що за відсутності закликаних чи таких, що вступили у володіння, спадкоємців позови кредиторів спадкодавця висуваються до особи померлого, який у порядку фікції наділений властивостями живого [17, с. 522].

Більшість авторів і в сучасний період не мають єдиного підходу до розуміння категорії «лежача» спадщина.

В.М. Хвостов вважає, що в проміжок часу до прийняття спадщини спадкоємцями «вона вже не належить спадкодавцеві, оскільки його немає серед живих. Не може вона також належати закликаним до спадкування спадкоємцям, бо в момент відкриття спадщини в них виникає лише право на її прийняття, але не право на спадщину. Тому з моменту відкриття спадщини до прийняття її спадкоємцями вона являє собою сукупність безсуб'єктних прав та обов'язків» [18, с. 376].

Б.А. Булаєвський характеризує спадщину в період після смерті свого володільця як таку,

що знаходиться в стані очікування наступництва [19, с. 70].

Б.В. Панічкін наводить думку А.І. Загородського, який, критикуючи К.Д. Кавеліна, писав, що «немає потреби у створенні уявного суб'єкта, коли він і так є – це спадкоємець. Його зараз немає в наявності, але він з'явиться; за його відсутності – опіка господарює для нього й перед ним відповідає. <...> Закон знає нерідке в юридичному житті таке становище, коли назвати по імені володільця прав не можна, але він юридично існує, так як рано чи пізно такий суб'єкт з'явиться» [20, с. 57]. Б.В. Панічкін вважає концепцію відсутності у спадщини суб'єкта права власності при визначеності його володільця (спадкоємця, управителя, охоронця майна) такою, що має право на існування. «На користь її говорить, – пише автор, – лояльність права до невідомості суб'єкта права власності, зокрема, в нормах про набувальну давність, що стосується суб'єкта права володіння» [20, с. 58].

На нашу думку, з таким підходом варто погодитися. Спадкове правовідношення з моменту виникнення не є безсуб'єктним. Спадкоємець є суб'єктом спадкового правовідношення з моменту відкриття спадщини хоча б тому, що з указанного моменту він наділяється правом на прийняття спадщини, результатом реалізації якого може стати набуття ним права власності. «Просто нікому ще невідомо про набуття ним титулу власника, що, однак, не порочить його як суб'єкта» [20, с. 58].

Н.В. Щербина пропонує «лежачість» спадщини оцінювати в контексті «деякого правового зв'язку щодо спадкової маси», який «у часові межі між відкриттям спадщини та її прийняттям виникає в осіб, на яких покладений обов'язок охороняти спадщину до прийняття її спадкоємцями, – нотаріусів, виконавців заповіту, а також спадкоємців, які прийняли спадщину» [21, с. 25].

У вітчизняній літературі Н.С. Глусь пропонує «лежачу» спадщину розглядати як «особливість спадкових правовідносин», за якою з моменту відкриття спадщини й до моменту її прийняття спадщина фактично є нікому неналежною [22, с. 714–718].

Є.О. Рябоконт обходить питання «лежачої» спадщини, проте використовує термін «невідкрита спадщина» щодо прав та обов'язків спадкодавця до його смерті й пише, що «будь-які правочини, укладені можливими спадкоємцями щодо невідкритої спадщини, <...> визнаються недійсними, оскільки не допускається розпорядження правом, яке ще не з'явилося взагалі, не належить цій особі й невідомо, чи буде належати їй у майбутньому» [23, с. 201–202].

На думку В.В. Васильченка, «лежача» спадщина як її стан спрямована на «усунення невизначеності в суб'єкті права власності на спадкове майно в період часу від моменту відкриття спадщини до її фактичного прийняття спадкоємцями» [24, с. 89].

С.Я. Фурса зазначає, що протягом строку на прийняття спадщини «має місце «вакуум» прав власності на спадщину» [25, с. 24]. Протягом «перехідного періоду», як справедливо пише

С.Я. Фурса, тобто до остаточного підрахунку спадкового майна, спадкоємцям реально нічого не належить [25, с. 25]. При цьому С.Я. Фурса та Є.І. Фурса кваліфікують «лежачість спадщини» як один із приватних (необов'язкових) випадків оцінювання правової ситуації зміни власника, який «не завжди здійснюється з «розривом» прав власності на об'єкт цивільного права» [26, с. 100–101]. Загальним спадкуванням у цьому контексті вчені називають спадкування з переходом прав власності за фактичним володінням об'єктами без розриву у правах власності на них і, відповідно, без перехідного періоду «лежачої» спадщини [26, с. 101]. Є.І. Фурса обґрунтовує можливість зміни власника взагалі без «розриву» прав власності на об'єкт цивільного права [26, с. 100]. З таким підходом варто погодитися, оскільки розрив права власності на окремі правомочності не означає втрату цими правомочностями цілісності як складників єдиного права власності, адже «еластичність» чи «пружність» права власності називається в доктрині однією з його ознак [27, с. 15–16; 28, с. 378].

Якщо виходити з наведених точок зору, то стає очевидним, що більшість учених передбачають змістом конструкції «лежача» спадщина характеристики певного стану, в якому знаходиться відкрита спадщина до прийняття її спадкоємцем («стан спадщини» – В.В. Васильченко; «перехідний період спадщини» – С.Я. Фурса, Є.І. Фурса; «особливість спадкових правовідносин» – Н.С. Глузь; «правовий зв'язок між спадщиною та заінтересованими особами» – Н.В. Щербина), а не характеристики самої спадщини. Логіка такого підходу видається правильною й такою, що відповідає загальному уявленню про спадщину як категорію незмінну, цілісну, єдність складників якої забезпечує універсальність спадкового наступництва. Трансформаціям в процесі реалізації спадкового правовідношення піддається не сама спадщина, а суб'єктивні права та обов'язки осіб, котрі беруть участь у спадкуванні, щодо спадщини. Спадщина з моменту її відкриття фіксується в усіх своїх характеристиках, у чому, власне, і полягає феномен «лежачості». Із цього випливає, що має сенс вести мову не про «лежачу» спадщину як характеристику самої спадщини, а про «лежачість» спадщини як характеристику специфічного стану, в якому спадщина знаходиться. Специфічність такого стану є виявом динаміки спадкового правовідношення, по суті, є специфічним зв'язком між потенційним спадкоємцем і спадщиною, виникнення й розвиток якого означає трансформацію суб'єктного складу і змісту спадкового правовідношення за умови незмінності його об'єкта – спадщини. Завершення трансформації змісту спадкового правовідношення означатиме, очевидно, повернення спадщини в режим власності, якою вона була до того, як відкрилася.

Загалом концепція розуміння «лежачості» спадщини як перехідного її юридичного становища, існування якого зумовлено метою забезпечення правонаступництва, видається правильною й корисною для цього дослідження. Зміна правовідношення, як правило, від-

бувається або в площині зміни його змісту, або в площині зміни його суб'єктів (у другому з варіантів і відбувається правонаступництво). Об'єкт, виражений у спадковому майні, якщо адаптувати ці міркування до спадкового правовідношення, залишається незмінним і переходить до нового суб'єкта – спадкоємця з «усіма особливостями свого правового становища» [28, с. 419].

Висновки

Зрозуміло, що саме по собі майно не може бути носієм прав та обов'язків, проте у стані невизначеності знаходиться конкретний суб'єкт спадщини, в кінцевому підсумку, суб'єктний склад власників такого майна, якщо вести мову про спадкування права власності, і конкретний обсяг його – потенційного власника – прав та обов'язків як суб'єкта (зміст правовідношення). У цьому сенсі, як доводилося вище, спадщина практично не залишається без володільця, оскільки є елементом спадкового правовідношення, його об'єктом, а правовідношення безсуб'єктним бути не може: таке становище забезпечується інститутом закликання до спадкування. Саме вступу особи, наділеної правом на спадщину, у правовідношення надається зворотна сила. Тільки із цією зворотною силою пов'язується ліквідація стану невизначеності у відношенні «лежачої» спадщини.

Список використаних джерел:

1. Шершеневич Г.Ф. Учебник русского гражданского права / Г.Ф. Шершеневич. – М. : Спарк, 1995. – 556 с.
2. Мейер Д.И. Русское гражданское право : в 2 ч. / Д.И. Мейер. – М. : Статут, 2003. – Часть 1 по испр. и доп. 8-му изд. 1902 г. – 2003. – 831 с.
3. Гуляев А.М. Русское гражданское право. Обзор действующего законодательства, кассационной практики Правительствующего Сената и проекта гражданского уложения : [пособие к лекциям] / А.М. Гуляев. – СПб., 1913. – 500 с.
4. Чеговадзе Л.А. Система и состояние гражданского правоотношения: проблемы теории и практики / Л.А. Чеговадзе. – Нижний Новгород : ННГУ, 2004. – 542 с.
5. Антимонов Б.С. Советское наследственное право / Б.С. Антимонов, К.А. Граве. – М. : Госюриздат, 1955. – 264 с.
6. Гражданское право: актуальные проблемы теории и практики / под общ. ред. В.А. Белова. – М. : Юрайт, 2009. – 993 с.
7. Гонгало Ю.Б. Юридические факты в наследственном праве России и Франции: Сравнительно-правовое исследование / Б.М. Гонгало. – М. : Статут, 2010. – 310 с.
8. Grimm D.D. Лекции по догме римского права / Д.Д. Grimm. – М. : Зерцало, 2014. – 496 с.
9. Черепашин Б.Б. Труды по гражданскому праву / Б.Б. Черепашин. – М. : Статут, 2001. – 479 с.
10. Яковлев А.С. Имущественные права как объекты гражданских правоотношений: Теория и практика / А.С. Яковлев. – М. : Ось-89, 2005. – 192 с.
11. Каширский С.С. Преимущество прав и обязанностей в гражданском правоотношении : автореф. дисс. ...

канд. юрид. наук / С.С. Каширский. – Нижний Новгород, 2015. – 23 с.

12. Каширский С.С. Преемство прав и обязанностей в гражданском правоотношении : дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 / С.С. Каширский. – Нижний Новгород, 2015. – 261 с.

13. Санфилиппо Ч. Курс римского частного права : [учебник] / Ч. Санфилиппо ; под ред. Д.В. Дождева. – М. : БЕК, 2000. – 400 с.

14. Барон Ю. Система римского гражданского права : в 6 кн. / Ю. Барон. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2005. – 1102 с.

15. Суворов Н.В. Об юридических лицах по римскому праву / Н.С. Суворов. – М. : Статут, 2000. – 299 с.

16. Гражданское право : [учебник] : в 3 т. / [Н.Д. Егоров, И.В. Елисеев и др.] ; отв. ред. А.П. Сергеев, Ю.К. Толстой. – 6-е изд., перераб. и доп. – М. : ТК Велби, Проспект, 2004. – Т. I. – 2004. – 776 с.

17. Гуцин В.В. Наследственное право и процесс : [учебник] / В.В. Гуцин, Д.Ю. Дмитриев. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Эксмо, 2005. – 720 с.

18. Хвостов В.М. Система римского права / В.М. Хвостов. – М. : Спарк, 1996. – 522 с.

19. Наследственное право / Институт законодательства и сравнительного правоведения при Правительстве РФ ; отв. ред. К.Б. Ярошенко. – М. : Волтерс Клувер, 2005. – 448 с.

20. Паничкин В.Б. Наследование по закону по американскому и российскому праву: сравнительный

анализ : дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 / В.Б. Паничкин. – М., 2011. – 250 с.

21. Щербина Н.В. Субъекты наследственного правоприменения по российскому законодательству : дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 / Н.В. Щербина. – М., 2004. – 243 с.

22. Цивільне право України : [підручник] : у 2 кн. / за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. – К. : Юрінком Інтер, 2002. – 720 с.

23. Спадкове право : [навчальний посібник] / Ю.О. Заїка, Є.О. Рябоконт. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 352 с.

24. Васильченко В.В. Коментар та постатейні матеріали до законодавства України про спадкування / В.В. Васильченко. – Х. : Одиссей, 2007. – 480 с.

25. Спадкове право: Нотаріат. Адвокатура. Суд : [наук.-практ. посіб.] / [С.Я. Фурса, Є.І. Фурса, О.М. Клименко, С.Я. Рабовська, О.О. Кармаза та ін.]. – К. : Видавець Фурса С.Я. : КНТ, 2007. – 1216 с.

26. Фурса С.Я. Спадкове право. Теорія і практика / С.Я. Фурса, Є.І. Фурса. – К. : Атіка, 2002. – 496 с.

27. Венедиктов А.В. Государственная социалистическая собственность / А.В. Венедиктов. – М. ; Л. : Изд-во АН СССР, 1948. – 839 с.

28. Дождев Д.В. Римское частное право : [учебник для вузов] / Д.В. Дождев ; под ред. В.С. Нерсесянца. – М. : Норма, 2005. – 704 с.

Статья посвящена исследованию проблемы наличия потенциальных прав на наследство, а также связанности лиц, наделенных потенциальными правами на наследство с самим объектом наследственного правоприменения – наследством. Анализируется понятие «лежащего» наследства как категория, обеспечивающая устранение проблемы отсутствия собственника на период до принятия наследства наследником. Исследуется характер прав на наследство в указанный период.

Ключевые слова: право на наследство, «лежащее» наследство, наследственное правоприменение.

The article deals with the research of the issue on potential rights to inheritance, and also with the connectedness of the persons, potentially entitled to the inheritance, with the very object of hereditary succession – inheritance. The notion of “hereditas jacens” as a category, which provides the solving of the problem of absence of the property owner during the period of the acceptance of inheritance by the heir, is analyzed. The character of the rights to inheritance during the mentioned period is also researched in this article.

Key words: right to inheritance, „hereditas“ jacens, hereditary succession.

